

Az MDT Szakdolgozói Szekciójának javaslatai az „Egészséges Magyarország 2021–2027” felméréshez

Gordos Livia, Molnár Ágnes, Halmos Tamásné dr., Molnár Ibolya, Tuifel Andrea, Melicher Szilvia

BETEGEDUKÁCIÓ

Szakdolgozói szempontból az egyik legfontosabbnak véljük az időszakos és rendszeres oktatásra fordítható idő meghatározását és finanszírozásának megoldását.

Algoritmusok kidolgozását javasoljuk a szakápolói, a dietetikusi, a podiátriai és a neuropathiaszűrés ellátásának kötelező megjelenésére vonatkozóan. Értékesnek gondoljuk a diabeteses beteg ellátásában a szakdolgozók által végzett betegedukációs ellátások dokumentálásának lehetőségét, és annak rögzítését az EESZT-ben is. Véleményünk szerint ez pontosabb betegellátási követhetőséget eredményez, és a szakorvos döntéshozatalát is jelentős mértékben támogatja.

Fontosnak tartjuk, hogy minden diabeteses beteg számára legyen lehetőség arra, hogy igénybe tudja venni a támogatott ellátást, az óraszámban meghatározott szakdolgozói – dietetikai, szakápolói és podiátriai – tevékenységeket.

A betegoktatás és a szakdolgozói ellátás dokumentálásának általános irányelveit, rövid leírásának kidolgozását szükségesnek véljük az egységes fogalomrendszer alkalmazása érdekében. Ez eredményesebbé és hatékonyabbá teheti a gondozóteamben dolgozó szakemberek feladatainak magas színvonalú ellátását.

A betegoktatásra fordítható és a NEAK által finanszírozott idő több alkalommal is elérhesse a legalább 45–60 perces időtartamot.

A diabeteses beteg edukációjával kapcsolatos teendőket a gyermek- és a felnőtt-diabetológiai ellátásban is, függetlenül attól, hogy az a járó- vagy a fekvőbeteg-ellátásban történik, csak a megfelelő képesítésű szakdolgozó végezze és dokumentálja.

A dietetikusi munkakör az államilag finanszírozott betegellátás területén még napjaikban is csak a fekvőbeteg-ellátásra koncentrálódik.

Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy járóbetegként a dietetikai szakrendelés főleg a magánszférában érhető el a diabeteses beteg számára.

SAKDOLOGOZÓI SZAKMAI SPECIFIKÁCIÓK, KÉPZÉSEK

A diabetológiai szakápoló és edukátor képzés Magyarországon, az MDT Alapítványa által 1995 óta valósul meg. A diabetológia területét érintő rendkívül gyors fejlődés véleményünk szerint az edukációs ismeretekben is elengedhetetlenné teszi a specializálódást. Emiatt is indokoltnak érezzük, hogy a diabetológiai szakápolók és edukátorok képzése a jelenlegi struktúrában, a jövőben is különállóan működhessen tovább.

Ehhez hasonlóan a dietetikusképzésben is, posztgraduális képzésként, diabetológiai szakirányú specifikációt javaslunk.

A MEGFELELŐ SZAKMAI KOMPETENCIÁKRA VALÓ IGÉNY ÉS AZOK BIZTOSÍTÁSA

A szakdolgozók a szakmai végzettségüknek és kompetenciájuknak megfelelő feladatokat láthassanak el a diabetológiai ellátásban, pl. a diéta oktatásában a megfelelő nyersanyagválogatást és ételkészítési technikákat az erre kompetens dietetikus szakember végezze, különösen a GDM, PGDM, P2GDM ellátása kapcsán.

CUKORBETEG-SZAKELLÁTÓ HELYEK SZAKDOLGOZÓI SZEMÉLYI FELTÉTELEI

A diabetológiai szakellátó helyeken, amennyiben azok több feladatot, nagyobb beteglétszámot és több szakterületet is ellátnak (pl. inzulinpumpa és terhesség), a minősítési feltételhez szükségesnek véljük, hogy a személyi feltételben a szakdolgozói létszám kritériuma is ezzel arányosan emelkedjen.

A szakellátó helyek minősítésének személyi feltételrendszer jelenleg a szakdolgozói végzettséget igazoló okiratokat regisztráltatja. A folyamatos szakmai képzésen való részvételt a diabetológia területét érintő, gyors ütemű fejlődés miatt ajánlatosnak tartjuk. Emiatt szükségesnek véljük, hogy az érvényes működési igazolványszám is rögzítésre kerüljön a nyilvántartási rendszerben, az MDT-tagság igazolása mellett.

SZAKMAI KÉPZÉSEK

A különböző szakmai képzések területén, a diabetológia témakörével kapcsolatos oktatási anyagok felülvizsgálatának lehetőségét és egységesítését is esedékesnek érezzük a gyors szakmai fejlődés miatt. Például: gyakorló ápoló, ápoló, csecsemő- és gyermekápoló, szakács szakképesítést szerzők diabetológiai témájú ismereteinek, esetlegesen vizsgatételeiknek a koordinálásával az egységes fogalomrendszer alkalmazása a diabetológiai ellátás hatékonyságát jelentősen növelné (még napjainkban is rendszeresen előfordul, hogy a szakács nem adja ki a dietetikus által kiadott kenyéradagot a közétkeztetésben, mert szerinte a cukorbeteg nem ehet kenyeret).

Mivel a diabetológiai szakápolók és edukátorok képzésével ma már több oktatóhely is foglalkozik, így sürgetőnek látjuk az oktatási tananyagok és feltételek felülvizsgálatát, kifejezetten a betegedukációs anyagokra vonatkozó ismeretek egységesítésével.

A DIABETESES LÁB ELLÁTÁSA

A diabeteses láb ellátására szakosodott és minősített centrumokban személyi feltételként javasoljuk a podiáterek regisztrált felvételét és kritériumát. A tevékenységükhöz szükséges működési igazolvány mielőbbi biztosítása rendkívül sürgető a további képzések értékmegőrzésének szempontjából is. Ezen a területen is a szakdolgozói ellátási idő és a tevékenység finanszírozására úgy véljük nagy szükség van, a megfelelően rögzített és visszakövethető dokumentálás mellett. A diabeteses láb összetett problémája miatt szükségesnek véljük a korszerű sebkezelési módszerek és a sebellátás újszerű lehetőségeihez igazított specializálódást és képzést is.

OKTATÁS

Oktatás szempontjából a pedagógusok, bölcsődei-óvodai dolgozók diabetológiai ismereteinek fejlesztése, képzése továbbra is fontos helyet foglal el a gyermekdiabetológiai ellátásban. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabetesszel élő gyermekek és tanulók esetében az óvoda, valamint az iskola 1–8. évfolyamán az érintett intézmény gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról. Ezen feladatok ellátását a jogszabályban meghatározott intézményi kör az iskolaorvos és a védőnő vagy a megfelelő szakmai továbbképzést elvégző, pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy révén biztosíthatja. Az 1-es típusú diabetesszel élő gyermekek és családjaik

életkörülményeinek további javításáról szóló 1144/2021. (III. 29.) kormányhatározat alapján az Oktatási Hivatal biztosítja a szakmai továbbképzési lehetőséget a pedagógus vagy a legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személyek számára, amelynek elvégzését követően az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek óvodákban, iskolákban történő támogatása biztosítható. A 2021. évben az Oktatási Hivatal már megszervezte a *DiaPed – Diabeteles oktatási program pedagógusoknak* című online képzést, 2021. szeptember 1-jétől pedig szintén az Oktatási Hivatal által szervezett *DiabMentor – szakmai továbbképzés pedagógusoknak a cukorbeteg gyerekek támogatásáért* című online képzése is elérhető.

Hasznosnak véljük a programok minél szélesebb körű ismertetését és támogatását.

A képzés folyamatos szakmai ellenőrzésének lehetőségét az egységes követelmények miatt elengedhetetlennek véljük.

ADMINISZTRÁCIÓ

A pumparegiszter vezetése és a szenoradatok hasonló rendszerbe történő bevitele is már lényegesen több időt vesz el és vesz igénybe a szakdolgozók eredeti edukációs munkaidejéből. A tartós, rendszeres és jelentős mennyiségű adminisztrációs munka igényének esetén szorgalmazzuk a dokumentálást segítő adminisztrátorok személyi követelményekben való feltételének mérlegelését.

Sajnos az edukátorok szakmai tudása, felkészültsége, jártassága még nincs megfelelően kihasználva a rájuk nehezedő adminisztráció miatt, így ez a feladat a betegek tényleges oktatásától, gondozásától veszi el az értékes időt.

TERHESSÉG

Szakdolgozói szempontból is igen sürgetőnek véljük az 1-es és 2-es típusú cukorbeteg nők prekoncepcionális és terhesség alatti gondozásának kérdéseit, az ellátásukra

minősített szakellátó helyek megnevezését, a megfelelő betegutak kialakítását.

AZ ELLÁTÓRENDSZER TERHEINEK CSÖKKENTÉSE

A diabetológiai szakrendelések rendkívüli túlterheltsége miatt szakdolgozói perspektívából is megfontolandó lehetőség a *praxisközösségek* megalakulása. Pályázatok által, több praxisban alkalmazhatóak a speciális szakképzettséggel rendelkező kollégák. A praxisközösség pályázhat dietetikus alkalmazására is. A betegek számára fontos a helyi megközelítés, az ismertség és az utazással, várakozással eltöltött időtől való mentesség. Az alapellátásban az EESZT-nek köszönhetően rögtön látható a megtörtént vizsgálatok eseménye, a felírt gyógyszerek, a kiváltott és a ki nem váltott receptek tétele. Ezek rendkívül hasznos információkat szolgáltatnak az egészségügyi ellátásban dolgozók számára.

A saját praxisok, praxisközösségek, csoportpraxisok működtetésének terén is vannak még hiányosságok, kidolgozása szintén még folyamatban van. Úgy véljük, az a helyes szakmai elvárás és magatartás, ha Magyarország szegényebb vidékeire is eljut a diabetes ellátásának és prevenciójának lehetősége.

Diabetezes beteg ellátására vonatkozóan a megfelelő szakképesítéssel, a diabetológiai specializálódással rendelkező szakdolgozót javasoljuk.

TÁVOKTATÁS, TELEMEDICINA

A jövőben szükségesnek érezzük az online és telefonos oktatások tematikájának átgondolását, lehetőségeit, kidolgozását. Úgy érezzük, hosszú távon kell felkészülnünk a távoktatás és telemedicina keretein belül megvalósítható, struktúrájában kidolgozott, hatékonyan működtethető edukáció alkalmazására. Azon betegek követhetőségét is fontosnak érezzük, akiknek nincs lehetősége vagy nem alkalmasak a csak online és/vagy telefonos kapcsolattartásra.

Pandémia időszakára megfontolandónak tartjuk a régiók szerinti betegutak kidolgozását, ami az akut teendőt igénylő diabetezes betegek ellátását biztosítja.